

Diet-NCP-Audit

ett granskningsinstrument för dietistanteckningar i patientjournaler

Vad som skrivs i patientjournalen är av stor vikt för patientsäkerheten och dessutom en förutsättning för uppföljning och utvärdering av kost- och nutritionsbehandling. Vad vi skriver i våra journalanteckningar, och hur vi skriver det, synliggör på många sätt dietistens arbete. Därför är det av stor betydelse att denna anteckning är tydlig och relevant för det aktuella kost/nutritionsrelaterade problemet. Det har dock länge saknats konkreta metoder och verktyg som kan hjälpa dietisten att utvärdera och utveckla sina journalanteckningar, varför det är glädjande att här kunna presentera ett sådant instrument.

ELIN LÖVESTAM

*Leg dietist, doktorand
Institutionen
för kostvetenskap
Uppsala universitet
elin.lovestam@ikv.uu.se*

REGELBUNDNA JOURNALGRANSKNINGAR och diskussioner kring dokumentationens kvalitet har visat sig vara ett bra sätt att förbättra kvaliteten på de journalanteckningar man skriver inom vården. Bland sjuksköterskor har flera instrument för journalgranskning tagits fram för att kunna användas till sådana aktiviteter. Det har dock hittills funnits väldigt få validerade instrument att välja på för dietister som velat utveckla dokumentationen med hjälp av journalgranskning.

Diet-NCP-Audit är ett granskningsinstrument som bygger på Nutritionsbehandlingsprocessens (NCP) fyra steg: utredning - nutritionsdiagnos - åtgärd - uppföljning och utvärdering. Instrumentet är uppbyggt som ett frågeformulär där man steg för steg går igenom journalanteckningen utifrån totalt 13 punkter. I anteckningen söker man helt enkelt efter om det finns eller inte finns information som kan motsvara NCP-stegen, samt hur tydligt dessa steg är beskrivna.

Till instrumentet finns också en manual som beskriver hur olika begrepp ska tolkas och

hur man bör resonera vid bedömning av olika formuleringar i journalanteckningen. För de dietister som inte arbetat så väldigt mycket med NCP och IDNT kan olika begrepp i NCP-terminologin kännas förvirrande. Skillnaden mellan åtgärd och ordination är till exempel kanske inte alltid helt glasklar. För att reda ut begreppen förklaras och exemplifieras många termer i instrumentets manual, men också den svenska översättningen av IDNT-terminologin kan behövas för att hålla reda på begreppen.

Tanken med Diet-NCP-Audit är att systematiskt gå igenom journalanteckningen för att se vad som är bra och vad som skulle kunna göras bättre. Var och en av instrumentets 13 punkter ska poängsättas för varje granskad journalanteckning. Den första punkten undersöker exempelvis om ett nutritionsproblem finns dokumenterat eller inte, samt hur tydligt detta problem i så fall beskrivs. Saknas informationen ges 0 poäng, finns den delvis eller på ett otydligt vis med ges 1 poäng och finns den med på ett tydligt sätt

ges 2 poäng. För varje punkt kan journalanteckningen alltså ges 0-2 poäng vilket ger en möjlig maxpoäng på 26. Instrumentet är uppdelat på följande sätt:

- Punkt 1-4 undersöker utredning och nutritionsdiagnos

- Punkt 5-8 undersöker åtgärd
- Punkt 9-10 undersöker utvärdering
- Punkt 11-13 undersöker andra parametrar som exempelvis struktur och språklig tydlighet.
- Punkt 13 är uppdelad i två olika delar, a och b, som tar upp olika aspekter av hur relevant informationen i journalanteckningen är.

Beroende på den granskade journalens slutpoäng placeras den i någon av kvalitetsgrupperna A, B eller C. I Grupp C placeras de journaler som fått hälften eller mindre än hälften av den maximala totalpoängen, d.v.s. 13 poäng eller mindre. I grupp B placeras de som fått mellan hälften och tre fjärdedelar av den maximala totalpoängen, d.v.s. 13,5-19,5 poäng. I grupp A placeras de journaler som fått 20 poäng eller mer.

Diet-NCP-Audit granskar enbart själva journalanteckningen avseende innehåll, struktur, tydlighet och relevans. Instrumentet säger alltså ingenting om rimligheten eller kvaliteten i den kostbehandling som ges, utan enbart vad man valt att anteckna.

Instrumentet är tänkt att kunna användas inom såväl klinisk verksamhet och forskning som utbildning. Ett sätt att använda det på kliniken är att vid regelbundna personalträffar, utvecklingsseminarier och liknande gemensamt granska journalanteckningar med utgångspunkt i de 13 punkterna i instrumentet. Det viktiga vid denna typ av granskningar är inte vilken slutpoäng varje journalanteckning får, utan snarare diskussionen kring hur man skulle kunna förbättra kvaliteten på dokumentationen med hjälp av ändrade formuleringar, tillägg av viktig information eller liknande.

Ett annat sätt är att systematiskt utvärdera den dokumentation som görs av dietister genom att regelbundet granska ett slumpmässigt urval av journalanteckningar från verksamheten och beroende på deras respektive totalpoäng placera dem i kvalitetsgrupperna A, B eller C. På så vis kan man från år till år mäta hur kvaliteten på verksamhetens journalanteckningar förändras genom att se hur stor del av dem som placeras i de respektive kvalitetsgrupperna. För att kunna göra denna typ av jämförelse är det dock viktigt att instrumentet håller en hög reliabilitet. Därför är det viktigt att instrumentet i de fallen kompletteras med den tillhörande manualen som förklarar begrepp och ger exempel på hur poängsättningen bör gå till. Det är också viktigt att den eller de personer som gör granskningen är välbekanta med instrumentet och har förberett sig genom att exempelvis övningsgranska minst tio journalanteckningar.

Sedan en tid tillbaka används Diet-NCP-Audit också på dietistutbildningen vid Uppsala universitet. Studenterna får då steg för steg använda instrumentet för att granska ett antal avidentifierade

Journalgranskningsinstrument Diet-NCP-Audit*

Journal nr _____

Stämmer följande påståenden med den journal som granskas? Svara i enlighet med poängskalan, och med stöd av tillhörande manual. I manualen finns utförligare beskrivningar av de olika begrepp som används och hur dessa ska tolkas vid poängsättningen.

Fråga 1-12:	Fråga 13a-b	Poäng
Ja = 2 p	Ja = 1 p	
Delvis = 1 p	Delvis = 0,5 p	
Nej = 0 p	Nej = 0 p	
1. Ett eller flera nutritionsproblem har identifierats och prioriterats.	☐	1 2
2. Tänkbar orsak/etiologi till ett eller flera nutritionsproblem finns dokumenterad.	☐	1 2
3. Journaltexten innehåller hänvisning till tecken (objektiva) och/eller symtom (subjektiva) på ett eller flera nutritionsproblem.	☐	1 2
4. Journaltexten innehåller någon koppling mellan problem, etiologi och symtom/tecken.	☐	1 2
5. Nutritionsordination/rekommendation finns dokumenterad.	☐	1 2
6. Vidtagen eller planerad nutritionsåtgärd finns dokumenterad, eller så finns kommentar om varför nutritionsåtgärder inte varit aktuella.	☐	1 2
7. Journaltexten innehåller uppgifter som stöder valet av nutritionsåtgärder, alternativt beslut att inte vidta nutritionsåtgärder.	☐	1 2
8. Det finns ett eller flera mål för nutritionsbehandling angivna.	☐	1 2
9. Journaltexten innehåller uppgift om huruvida uppföljning planerats, alternativt om patienten avslutats och/eller överrapporterats.	☐	1 2
10. Journaltexten innehåller uppgift om vad man planerar att följa upp och utvärdera, eller förklaring till att ingen uppföljning och utvärdering planeras.	☐	1 2
11. Journaltextens struktur följer den ordning som anges i nutritionsbehandlingsprocessen (utredning, diagnos, åtgärd och uppföljning och utvärdering).	☐	1 2
12. Journaltexten är skriven med ett tydligt språk som inte kan leda till missförstånd.	☐	1 2
13. a) All information i journaltexten är relevant för helhetsbild och förståelse av patientens nutritionsstatus, -problem och -situation.	☐	0,5 1
b) Alla relevanta uppgifter i nutritionsutredningen får återkoppling i bedömningen av nutritionsproblem och/eller nutritionsåtgärderna.	☐	0,5 1

Sammanlagd poäng (max 26) _____

*Publicerad i engelsk översättning i Lövestam, E., *et al.*, Evaluation of a Nutrition Care Process-based audit instrument, the Diet-NCP-Audit, for documentation of dietetic care in medical records. *Scandinavian journal of caring sciences*, 2013.

Fakta: Så har instrumentet tagits fram

Diet-NCP-Audit bygger till stor del på ett amerikanskt instrument utvecklat av Nancy Hake-Smith [1], som i sin tur bygger på en tidigare version av NCP. I en pilotstudie översatte dietist Stina Franzén instrumentet till svenska, anpassade det till den nuvarande versionen av NCP och IDNT och påbörjade även utvecklingen av den tillhörande manualen [2].

Efter denna pilotstudie testades instrumentet avseende validitet, det vill säga att instrumentet verkligen mäter kvaliteten på journalanteckningar. Detta gjordes med hjälp av sex erfarna dietister som fick betygsätta instrumentet och ge förslag på förbättringar. Efter att en hög validitet hade uppnåtts testades även instrumentets reliabilitet,

vilket innebär att undersöka om mätresultatet är tillförlitligt. Fyra olika dietister använde instrumentet och manualen för att bedöma samma 20 journalanteckningar, varpå deras resultat jämfördes. Eftersom alla fyra dietister hade bedömt journalanteckningarna på liknande sätt drogs slutsatsen att instrumentet fungerar bra för granskning av dietistjournaler.

Mer information om utvecklingen av instrumentet hittar ni i artikeln "Evaluation of a Nutrition Care Process-based audit instrument, the Diet-NCP-Audit, for documentation of dietetic care in medical records", Elin Lövestam, Ylva Orrevall, Afsaneh Koochek, Brita Karlström och Agneta Andersson. *Scandinavian journal of caring sciences*, 2013 [3].

patientjournaler. För varje punkt i instrumentet diskuteras vilken information som är viktig och relevant att inkludera i journalen samt hur man bör formulera sig för att journalen ska bli så tydlig och exakt som möjligt. Att på detta systematiska sätt granska och diskutera andras journaler har visat sig vara ett konkret och användbart sätt att utveckla sin egen förmåga att skriva journalanteckningar.

Beroende på vilken verksamhet man arbetar i har naturligtvis olika dietister olika möjligheter att arbeta med utveckling och utvärdering av sin journalföring. Förhoppningen är att Diet-NCP-Audit ska kunna användas som verktyg både i verksamheters systematiska utvärderings- och utvecklingsarbete och för den enskilda dietist som vill granska sin egen journalanteckning någon gång emellanåt för att se hur den skulle kunna göras tydligare. För de mindre

strukturerade granskningarna går det bra att använda instrumentet som finns med i denna artikel på det vis som man själv tycker passar bäst. För de mer strukturerade granskningarna behöver man kombinera instrumentet med manualen. Denna kan beställas i PDF-format från elin.lovestam@ikv.uu.se.

Referenser

1. Hake-Smith, N., N.M. Lewis, and K.M. Eskridge, Orientation to nutrition care process standards improves nutrition care documentation by nutrition practitioners. *J Am Diet Assoc*, 2005. 105(10): p. 1582-9.
2. Franzén, S., NCP Chart Check. Ett nytt instrument för granskning av dietisters journaldokumentation., in Institutionen för kostvetenskap2010, Uppsala universitet: Uppsala.
3. Lövestam, E., et al., Evaluation of a Nutrition Care Process-based audit instrument, the Diet-NCP-Audit, for documentation of dietetic care in medical records. *Scandinavian journal of caring sciences*, 2013.

Bra mat i äldreomsorgen

Inspiration och utbildning för dig som vill utveckla matglädjen i äldreomsorgen!

Förslag på innehåll:

- Rummet, maten, mötet och atmosfären
- Hygien och livsmedelssäkerhet
- Grundkost, SNR-kost, A-kost och E-kost
- Måltidsordning över dygnet med aptitretare
- Mat på 20 minuter för hemtjänstpersonal, praktisk matlagning

Välkommen att kontakta oss:

Ellinor Moberg, tel. 070-946 06 28

Karin Bergkvist, tel. 0727-13 07 00

AnnaKarin Landin, tel. 070-329 17 96

Karin Olsson, tel. 070-358 07 80

E-post: formamn.efternamn@hushallningssallskapet.se

**Hushållnings
sällskapet**

Hushållningssällskapet/HS Konsult AB

Telefon 018-56 04 00 | www.hushallningssallskapet.se/hskonsult